

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
VIEŠŲJŲ PIRKIMŲ, ATLIEKAMŲ GYNYBOS IR SAUGUMO SRITYJE,
ĮSTATYMO NR. XI-1491 PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO
AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų, atliekamų gynybos ir saugumo srityje, įstatymo Nr. XI-1491 pakeitimo įstatymo projektas (toliau – Įstatymo projektas) parengtas siekiant įgyvendinti 2014 m. balandžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2014/55/ES dėl elektroninių sąskaitų faktūrų naudojimo viešuosiuose pirkimuose nuostatas nustatant pareigą perkančiosioms organizacijoms nuo 2019 m. balandžio 18 d. priimti Europos Sąjungos standartą atitinkančias sąskaitas, taip pat atsižvelgiant į susiklosčiusią sudėtingą Lietuvos Respublikos geopolitinę situaciją bei kylančias grėsmes nacionaliniam saugumui, taip pat į institucijų, atliekančių viešuosius pirkimus gynybos ir saugumo srityje, pateiktus papildomus siūlymus, kaip tobulinti teisinį reglamentavimą, išspręsti praktikoje kylančias problemas, ypač susijusias su nacionalinio saugumo klausimais, ir neaiškumus, su kuriais susiduria perkančiosios organizacijos ir tiekėjai.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymo projekto iniciatorė – Lietuvos Respublikos ūkio ministerija. Įstatymo projektą parengė Lietuvos Respublikos ūkio ministerijos Ūkio plėtros departamento (direktorius – Osvaldas Šmitas, tel. 8 706 64 922, el. p. osvaldas.smitas@ukmin.lt) Viešųjų pirkimų politikos skyriaus (vedėja – Aurelija Kriščiūnaitė, tel. 8 706 64 834, el. p. aurelija.krisciunaite@ukmin.lt) patarėja Dovilė Šacikauskė, tel. 8 706 64 606, el. p. Dovilė.Sacikauske@ukmin.lt.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai

Šiuo metu gynybos ir saugumo srityje atliekamus viešuosius pirkimus reguliuoja Įstatymas, kuris buvo priimtas įgyvendinant 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2009/81/EB dėl darbų, prekių ir paslaugų pirkimo tam tikrų sutarčių, kurias sudaro perkančiosios organizacijos ar subjektai gynybos ir saugumo srityse, sudarymo tvarkos derinimo ir iš dalies keičiančios direktyvas 2004/17/EB ir 2004/18/EB (toliau – Direktyva 2009/81/EB).

Dėl Įstatymo 3, 4, 6 straipsnių. Įstatymas, kaip ir Direktyva 2009/81/EB, nustato atvejus, kada Įstatymo reikalavimai netaikomi pirkimams gynybos ir saugumo srityje (toliau – pirkimai). Vienas iš tų atvejų – Įstatymo 3 straipsnio 1 dalies 4 punkte nustatyta išimtis pirkimams, kuriuos atliekant Įstatymo nustatyta tvarka taptų prieinama įslaptinta informacija, kurios atskleidimas prieštarautų esminiems valstybės saugumo interesams. Atsižvelgiant į pirkimų specifinį pobūdį ir svarbą valstybės interesams, Įstatyme nustatyta, kad sprendimą dėl tokių pirkimų priima Lietuvos Respublikos Vyriausybė. Pažymėtina, kad šia nuostata sudaroma galimybė perkančiosioms organizacijoms pasinaudoti Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 346 straipsnio 1 dalimi, kurioje įtvirtinta Europos Sąjungos pirminės teisės nuostata, tiesiogiai nustatanti Europos Sąjungos valstybių narių diskreciją imtis priemonių taikyti išimtį, siejamą su būtinybe užtikrinti valstybių narių gyvybinius saugumo interesus, susijusius su ginklų, amunicijos ir karinės paskirties medžiagų gamyba ir prekyba.

Siekiant aiškaus šio Įstatymo srities suvokimo ir tinkamo taikymo, jame apibrėžiamos pagrindinės pirkimuose vartojamos sąvokos. Įstatyme neapibrėžtos, tačiau jame vartojamos kitos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatyme, Pirkimų, atliekamų vandentvarkos, energetikos, transporto ir pašto paslaugų srities perkančiųjų subjektų, įstatyme ar Lietuvos Respublikos valstybės ir tarnybos paslapčių įstatyme.

Įstatymo 6 straipsnyje įtvirtinti pagrindiniai pirkimų principai, kuriais turi vadovautis perkančioji organizacija, atlikdama pirkimus.

Dėl Įstatymo 8, 9, 10 straipsnių. Įstatymo 8 straipsnyje nustatoma pirkimo pradžia ir pabaiga bei įtvirtinta perkančiųjų organizacijų galimybė nutraukti pirkimo procedūras, jeigu

atsirado aplinkybių, kurių nebuvo galima numatyti, ir yra gautas Viešųjų pirkimų tarnybos sutikimas.

Viešųjų pirkimų tarnyba kontroliuoja, kaip perkančiosios organizacijos atlieka pirkimus, jas konsultuoja su Įstatymo taikymu susijusiais klausimais, rengia mokymus, tvirtina įgyvendinamuosius teisės aktus, rengia rekomendacijas ir kitą metodinę medžiagą. Šioms funkcijoms įgyvendinti Įstatymo 9 straipsnio 2 dalyje išvardytos Viešųjų pirkimų tarnybos teisės. Pažymėtina ir tai, kad pirkimams atlikti dažnai reikia specifinių žinių ir patirties – ne tik perkančiosioms organizacijoms, rengiančioms pirkimo dokumentus, bet ir Viešųjų pirkimų tarnybai, atliekančiai tokių pirkimų dokumentų tikrinimą, todėl Viešųjų pirkimų tarnybai reikia papildomų teisių, kurios šiuo metu įtvirtintos Viešųjų pirkimų įstatyme, tinkamai atlikti patikėtas funkcijas.

Įstatymo 10 straipsnis reglamentuoja Viešųjų pirkimų komisijos (toliau – Komisija) sudarymą ir jos veiklą. Pažymėtina, kad pirkimus gali atlikti Komisija, sudaryta ne tik iš perkančiosios organizacijos darbuotojų (išskyrus komisijos pirmininką).

Dėl Įstatymo 13 straipsnio. Vadovaudamasi Įstatymo 13 straipsnyje įtvirtintais konfidencialumo reikalavimais, Perkančioji organizacija negali tretiesiems asmenims atskleisti tiekėjo pateiktos informacijos, kurią jis nurodė kaip konfidencialią. Tokią informaciją visų pirma sudaro komercinė (gamybinė) paslaptis ir konfidencialieji pasiūlymų aspektai. Pažymėtina, kad konfidencialios informacijos pobūdį ši informacija įgyja tik tai nurodžius pačiam tiekėjui. Praktikoje dažnai pasitaiko atvejų, kai tiekėjai piktnaudžiauja tokia teise ir visą pasiūlymą nurodo kaip konfidencialią informaciją.

Dėl Įstatymo 15, 16, 17 straipsnių. Įstatyme įtvirtinti trijų skirtingų verčių pirkimams keliami reikalavimai: tarptautinės vertės pirkimams, kurių ribos nustatytos Direktyvoje 2009/81/EB, supaprastintiems pirkimams ir mažos vertės pirkimams. Įstatymo 15 straipsnyje nustatytos numatomo pirkimo vertės skaičiavimo taisyklės, pagal kurias perkančioji organizacija pasirenka, kokius reikalavimus taikyti atliekamam pirkimui.

Įstatymas nustato, kad perkančioji organizacija mažos vertės pirkimą atlieka pagal savo patvirtintas taisykles, kurios turi atitikti Įstatymo 17 straipsnio 4 dalyje išvardytus reikalavimus. Perkančiosios organizacijos, rengdamos minėtas taisykles ir nustatydamos pirkimų reikalavimus, dažnai susiduria su klausimais, kuriomis Įstatymo nuostatomis vadovautis (pavyzdžiui, ar gali taisyklėse nustatyti atvejus, kai tiekėjų kvalifikacijos apskritai gali netikrinti).

Dėl Įstatymo 18 straipsnio. Įstatymo 18 straipsnyje įtvirtinta galimybė perkančiajai organizacijai pirkimo dokumentuose nustatyti sąlygas, sudarančias galimybę pirkimuose dalyvauti tik neįgaliųjų socialinėms įmonėms, arba nustatyti, kad tokie pirkimai bus atliekami pagal remiamų asmenų, kurių dauguma yra neįgalieji, įdarbinimo programas.

Dėl Įstatymo 19 ir 22 straipsnių. Įstatymo 19 straipsnyje įtvirtinti pirkimo būdai ir jų pasirinkimo sąlygos. Atsižvelgiant į specifinius pirkimo objektus, Direktyvoje 2009/81/EB įtvirtinti keturi pirkimo būdai: ribotas konkursas, skelbiamos derybos, neskelbiamos derybos ir konkurencinis dialogas. Pažymėtina, kad šios pirkimo procedūros, palyginti su įtvirtintomis Viešųjų pirkimų įstatyme, yra lankstesnės, geriau pritaikytos su gynyba ir saugumu susijusiems pirkimams, sudaro sąlygas apsaugoti įslaptintą informaciją ir užtikrinti tiekimo patikimumą. Supaprastintų pirkimų, nesusijusių su įslaptinta informacija, atvejais galimas ir atviro konkurso būdas. Tačiau perkančiosios organizacijos tikina, kad toks ribojimas netikslingas, jeigu įslaptinta informacija atskleidžiama pirkimo sutarties vykdymo metu.

Įstatymo 22 straipsnio 10 dalies 6 punktas įpareigoja perkančiąsias organizacijas atliekant derybų procedūras reikalauti, kad tiekėjai galutines siūlomas kainas pateiktų užklijuotuose vokuose. Taigi derybų procedūra susideda iš keturių etapų (paraiškų pateikimas, pirminių pasiūlymų pateikimas, derybos, galutinių pasiūlymų pateikimas). Perkančiosios organizacijos laikosi pozicijos, kad būtų tikslinga leisti pačiai perkančiajai organizacijai pasirinkti, ar reikalauti galutinius pasiūlymus pateikti užklijuotuose vokuose, ar sprendimus priimti atsižvelgiant į pirminius pasiūlymus ir derybų protokoluose užfiksuotus sprendimus.

Dėl Įstatymo 24, 27, 31, 32 straipsnių. Įstatymo 24 straipsnio 2 dalis nustato reikalavimus, ką perkančioji organizacija turi nurodyti pirkimo dokumentuose, o 32 straipsnyje įtvirtintos tiekėjų kvalifikacijos tikrinimui taikomos taisyklės. Perkančioji organizacija pirkimo dokumentuose turi nurodyti tiekėjų kvalifikaciją patvirtinančių dokumentų sąrašą. Taip pat atliekant pirkimą atviro konkurso būdu perkančioji organizacija prašo kiekvieno teikėjo pateikti dokumentus, pagrindžiančius jo kvalifikaciją.

Įstatymo 27 straipsnyje įtvirtinti pasiūlymų vertinimo kriterijai ir nuostata, kad perkančioji organizacija, įvertinusi gautus pasiūlymus, nustato pasiūlymų eilę, tačiau nėra aiškiai reglamentuojama, kaip perkančiosios organizacijos turi vertinti pasiūlymą, kai jame yra aritmetinių klaidų. Taip pat Įstatymo 27 straipsnio 5 dalyje tarp atvejų, kai perkančioji organizacija turi atmesti tiekėjo pasiūlymą, neįtrauktas pasiūlymo atmetimo pagrindas dėl neatitikties pirkimo dokumentuose keliamiems kvalifikaciniais reikalavimams.

Įstatymo 31 straipsnis reglamentuoja vokų su pasiūlymais atplėšimo procedūras, Komisijos susipažinimą su pateiktais pasiūlymais ir paraiškomis, dalyvavimą posėdžiuose, pasiūlymų ir paraiškų pateikimą Komisijai Centrinės viešųjų pirkimų informacinės sistemos priemonėmis (toliau – CVPIS).

Dėl Įstatymo 33 straipsnio. Įstatymo 33 straipsnio 1 dalyje, kaip ir Direktyvoje 2009/81/EB, įtvirtintas privalomas pašalinimo pagrindas dėl teistumo už šioje dalyje išvardytas nusikalstamas veikas (tokias kaip dalyvavimas nusikalstamame susivienijame, teroro aktas, sukčiavimas, apgaulingas apskaitos tvarkymas ir kt.), kuriam esant perkančioji organizacija turi atmesti tiekėjo paraišką ar pasiūlymą. Įstatymo 33 straipsnio 2 dalyje nustatyti tiekėjų paraiškų ir pasiūlymų pašalinimo pagrindai, kuriuos perkančiosios organizacijos gali, bet neprivalo taikyti, pavyzdžiui, kai tiekėjas bankrutavęs, likviduojamas, jam iškelta bankroto, restruktūrizavimo byla, yra padaręs rimtą profesinį pažeidimą, yra pateikęs melagingą informaciją, yra nepatikimas ir kelia pavojų nacionaliniam saugumui, nemoka mokesčių ar socialinio draudimo įmokų. Įstatymo 33 straipsnyje taip pat įvardijami dokumentai, kuriuos turi pateikti tiekėjas, siekdamas įrodyti, kad nėra atitinkamų pašalinimo iš pirkimo procedūros pagrindų.

Dėl Įstatymo 44 straipsnio. Įstatymo 44 straipsnyje įtvirtinta pranešimų skelbimo tvarka tarptautinių ir supaprastintų pirkimų atveju. Atliekant tarptautinį pirkimą, pranešimą apie pirkimą ar išankstinį pranešimą reikia išsiųsti Europos Sąjungos oficialiųjų leidinių biurui ir paskelbti CVPIS, o apie supaprastintus pirkimus privaloma paskelbti tik CVPIS.

Dėl Įstatymo 45 straipsnio. Įstatymo 45 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta perkančiosios organizacijos pareiga informuoti suinteresuotus kandidatus ir suinteresuotus dalyvius apie priimtą sprendimą sudaryti sutartį ar preliminarąją sutartį. Tokia pareiga taikoma ir mažos vertės pirkimų atveju.

Dėl Įstatymo 46 straipsnio. Perkančioji organizacija turi Viešųjų pirkimų tarnybai pateikti visų per kalendorinius metus atliktų pirkimų ir visų mažos vertės pirkimų ataskaitas, taip pat kiekvieno pirkimo atveju pirkimo procedūrą ataskaitą. Ataskaitoms keliami reikalavimai nustatyti Įstatymo 46 straipsnyje.

Dėl Įstatymo 50 straipsnio. Pirkimo sutarties sąlygos sutarties galiojimo laikotarpiu negali būti keičiamos. Tačiau Įstatymo 50 straipsnyje nustatyta išimtis, leidžianti perkančiajai organizacijai pakeisti sutarties sąlygas tuo atveju, kai yra gautas Viešųjų pirkimų tarnybos sutikimas. Minėto sutikimo nereikia, kai sutartis sudaryta atlikus mažos vertės pirkimą. Šiame straipsnyje taip pat nustatytas pirkimo sutarties sudarymo atidėjimo terminas ir atvejai, kada jis gali būti netaikomas: kai vienintelis suinteresuotas dalyvis yra tas, su kuriuo sudaroma pirkimo sutartis, ir nėra suinteresuotų kandidatų arba perkančioji organizacija pirkimo sutartį sudaro preliminarosios sutarties pagrindu, arba pirkimo sutarties vertė mažesnė kaip 3 000 eurų be pridėtinės vertės mokesčio.

Dėl Įstatymo 56, 57, 58 straipsnių. Šiuose straipsniuose įtvirtinta ginčų nagrinėjimo tvarka – pretenzijų pateikimas ir nagrinėjimas, galimybės kreiptis į teismą.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Dėl Įstatymo projekto 3, 4, 6 straipsnių. Direktyvos 2009/81/EB 13 straipsnio 1 dalies a punktas nustato, kad ši direktyva netaikoma pirkimams, dėl kurių direktyvos taisyklės taikydama valstybė narė privalėtų pateikti informaciją, kurios atskleidimas, jos nuomone, prieštarautų esminiams jos saugumo interesams. Įstatymo 3 straipsnio 1 dalies 4 punkte, kuriame įgyvendinama minėta Direktyvos 2009/81/EB nuostata, Įstatymo taikymo išimtis siejama su įslaptintos informacijos atskleidimu. Atsižvelgiant į Direktyvos 2009/81/EB nuostatą ir į tai, kad informacija, kurios atskleidimas prieštarautų esminiams valstybės saugumo interesams, nebūtinai turi būti tik įslaptinta informacija – tai gali būti ir jautri valstybės saugumui informacija, Įstatymo projekto 3 straipsnio 1 dalies 4 punkte išbraukiamas žodis „įslaptintos“. Taip pat atsižvelgiant į Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktiką, įvertinus tokių pirkimų svarbumą nacionaliniam saugumui bei siekiant išvengti negrįsto šios išimties taikymo, Įstatymo projekte siūloma nustatyti, kad Vyriausybė, įvertinusi perkančiosios organizacijos pateiktus argumentus, priima sprendimą, ar informacijos atskleidimas prieštarautų esminiams valstybės saugumo interesams.

Įvertinus perkančiųjų organizacijų keliamus klausimus dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos steigimo 346 straipsnyje (1 dalies b punktas) įtvirtintos išimties taikymo įsigyjant ginklus, amuniciją ir karinės paskirties medžiagas, Įstatymo projekte siūloma nustatyti, kad, atliekant šio Įstatymo reglamentuojamus viešuosius pirkimus, laikomasi Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 346 straipsnio nuostatų. Tokiu atveju, perkančioji organizacija, manydama kad įsigyjant minėtas priemones būtina apsaugoti esminius valstybės saugumo interesus, pirkimą vykdytų vadovaudamasi ne Įstatymo nuostatomis, o Sutarties dėl Europos Sąjungos steigimo, kuri yra tiesioginio taikymo, 346 straipsnyje įtvirtinta išimtimi.

Įstatyme neapibrėžtos, tačiau jame vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Viešųjų pirkimų įstatyme ar Valstybės ir tarnybos paslapčių įstatyme. Tačiau Viešųjų pirkimų įstatyme įtvirtinta sąvoka „paraiška“ apima daugiau pirkimo būdų, negu jų yra Įstatyme, taip pat nėra sąvokų „derybos“, „ribotas konkursas“, „konkurencinis dialogas“. Atsižvelgiant į tai, Įstatymo projektu siūloma papildyti Įstatymo 4 straipsnį ir įtraukti minėtas sąvokas. Taip pat sąvokos „jautrios prekės“, „jautrios paslaugos“, „jautrūs darbai“ tikslintinos taip, kad apimtų ne tik nekarinio, bet ir karinio saugumo tikslais naudojamas prekes, paslaugas ir darbus, kurie yra įslaptinti, susiję su įslaptinta informacija ar informacija apie juos yra įslaptinta (pavyzdžiui, prekės, paslaugos ar darbai pavieniui nėra priskiriami apie įslaptintų prekių, įslaptintų paslaugų ar įslaptintų darbų, tačiau suvestiniai duomenys apie juos sudaro įslaptintą informaciją).

Atsižvelgiant į sudėtingą geopolitinę situaciją, Lietuvos Respublikos valstybės saugumo departamento nuolat įvardijamas grėsmes nacionaliniam saugumui, Įstatymo projekto 6 straipsnis papildomas nuostata, kuri suteikia teisę perkančiajai organizacijai neleisti pirkimuose dalyvauti tiekėjams ar subrangovams, kurie nėra registruoti Europos Sąjungos valstybėje narėje. Tokį savo sprendimą perkančioji organizacija turi nurodyti pirkimo dokumentuose. Pažymėtina, kad tokia nuostata neprieštarauja Direktyvos 2009/81/EB nuostatomis, kuriose nurodyta, kad konkrečiose gynybos ir saugumo rinkose valstybėms narėms paliekama teisė leisti arba neleisti trečiosioms šalims dalyvauti sutarčių sudarymo procedūrose (18 konstatuojamoji dalis). Siūloma nuostata siekiama riboti nedraugiškų Lietuvos valstybei tiekėjų dalyvavimą pirkimuose, tačiau, pavyzdžiui, perkančioji organizacija, siekdama didesnės konkurencijos, gali pirkimuose leisti dalyvauti ne tik Europos Sąjungos valstybėje narėje, bet ir NATO valstybėje narėje registruotam tiekėjui. Perkančioji organizacija, vadovaudamasi pagrindiniais viešųjų pirkimų principais, siekia kuo labiau atverti rinkas, kad galėtų įsigyti geriausiai jos poreikius tenkinančias prekes, paslaugas ar darbus. Tačiau gali būti įvairių situacijų, kuomet siekiant apsaugoti valstybės saugumo interesus ar turima tam tikra specialiųjų tarnybų informacija, kai perkančioji organizacija pagrįstai ribotų trečiųjų valstybių tiekėjų dalyvavimą. Atsižvelgiant į tai, kad situacija yra kintanti, kuomet būtų naudojamosi tokia galimybė, perkančiajai organizacijai siūloma suteikti diskrecijos teisę spręsti, ar reikia riboti tiekėjų dalyvavimą, kuria ji galėtų pasinaudoti įvertinusi visas aplinkybes ir turėdama tai pagrindžiančius argumentus.

Dėl Įstatymo projekto 8, 9, 10 straipsnių. Siekiant skaidrumo ir lėšų panaudojimo

efektyvumo pirkimuose, taip pat sudaryti geresnes sąlygas tiekėjams pasirengti numatomiems pirkimams, Įstatymo projekte įtvirtinama pareiga perkančiajai organizacijai parengti, patvirtinti ir iki kovo 15 dienos paskelbti CVPIS planuojamų atlikti einamaisiais kalendoriniai metais pirkimų planus.

Įvertinus naujausius Viešųjų pirkimų įstatymo pakeitimus, Įstatymo projekte taip pat tikslinamos nuostatos dėl pirkimo pradžios ir pabaigos. Pažymėtina, kad Įstatymo projekte nustatoma, kad pirkimas prasideda, kai Viešųjų pirkimų tarnyba išsiunčia Europos Sąjungos leidinių biurui arba paskelbia CVPIS perkančiosios organizacijos pateiktą pranešimą apie pirkimą. Siekiant mažinti administracinę naštą, atsisakoma Viešųjų pirkimų tarnybos sutikimo norint nutraukti pirkimo procedūras.

Perkančiųjų organizacijų ir tiekėjų konsultavimas, informavimas ir pagalba jiems padeda siekti geresnių pirkimų rezultatų, todėl su tuo susijusios Viešųjų pirkimų tarnybos funkcijos tikslinamos tik redakciniu aspektu. Atsižvelgiant į praktikoje kylančias problemas, kuomet Viešųjų pirkimų tarnyba, pavyzdžiui, dėl didelės paimtų iš perkančiosios organizacijos dokumentų apimties ar pirkimo sudėtingumo, nespėja jų išnagrinėti per nustatytą terminą, Įstatymo projekte siūloma nustatyti galimybę Viešųjų pirkimų tarnyba pratęsti nustatytą terminą dar 30 dienų. Pažymėtina, kad Viešųjų pirkimų tarnybai nustatoma ir nauja funkcija – sutikimų tarptautinius pirkimus atlikti neskelbiamų derybų būdu davimas. Šia funkcija siekiama išvengti nepagrįsto neskelbiamų derybų naudojimo ir taip skatinti pirkimus atlikti kitais Įstatyme nustatytais būdais, siekiant sudaryti sąlygas konkurencijai ir racionaliam lėšų panaudojimui.

Atsižvelgiant į tai, kad ta pati perkančioji organizacija pirkimus gali atlikti ir pagal šį Įstatymą, ir pagal Viešųjų pirkimų įstatymą ar Pirkimų, atliekamų vandentvarkos, energetikos, transporto ir pašto paslaugų srities perkančiųjų subjektų, įstatymą, tikslinga vienodai reglamentuoti Komisijos sudarymą, veiklą, priimamus sprendimus. Todėl nustatoma, kad Komisijos pirmininku gali būti ir bendru pavaldumu susijusios kitos perkančiosios organizacijos darbuotojas. Taip pat Įstatymo projekte siūloma nustatyti, kad Komisijos posėdžiai gali vykti CVPIS priemonėmis, tačiau šios teisės normos įsigaliojimas nukeliamas iki 2020 m. liepos 1 dienos.

Dėl Įstatymo projekto 12 ir 13 straipsnių. Įstatymo projekte nustatoma pareiga perkančiosioms organizacijoms nuo 2019 m. balandžio 18 d. vykdant pirkimo sutartis, sąskaitas faktūras teikti tik elektroniniu būdu, išskyrus Įstatymo projekte nustatytus atvejus, kai pirkimas ar pirkimo sutarties vykdymas yra susijęs su įslaptinta informacija arba jiems valstybės saugumo aspektus reglamentuojančiuose įstatymuose ir jų įgyvendinamuosiuose teisės aktuose taikomi specialūs saugumo reikalavimai ir jeigu atitinkamų esminių valstybės saugumo interesų negalima apsaugoti kitomis priemonėmis negu šio įstatymo reikalavimų netaikymas, arba kai viešojo pirkimo sutartys gali būti sudaromos žodžiu. Elektroninės sąskaitos faktūros, atitinkančios Europos elektroninių sąskaitų faktūrų standartą, teikiamos tiekėjo laisvai pasirinktomis priemonėmis. Šio standarto neatitinkančios elektroninės sąskaitos faktūros gali būti teikiamos tik naudojantis informacinės sistemos „E. sąskaita“ priemonėmis. Perkančioji organizacija elektronines sąskaitas faktūras priima ir apdoroja naudojantis informacinės sistemos „E. sąskaita“ priemonėmis, išskyrus anksčiau minėtus ir šio straipsnio 12 dalyje nustatytus atvejus. Taip pat nustatomas reikalavimas informacinei sistemai „E. sąskaita“ – ji turi sudaryti technines galimybes perkančiosioms organizacijoms priimti ir apdoroti elektronines sąskaitas faktūras, atitinkančias Europos elektroninių sąskaitų faktūrų standartą.

Tikslinami Įstatymo 13 straipsnyje įtvirtinti konfidencialumo reikalavimai. Įstatymo projektas suteikia suinteresuotiems dalyviams bei kandidatams teisę susipažinti su laimėjusio tiekėjo paraiška ar pasiūlymu. Šiomis nuostatomis įgyvendinama tiekėjų teisė peržiūrėti perkančiosios organizacijos priimtus sprendimus ir, jei tiekėjai mano, kad jų teisėti interesai pažeisti, juos ginčyti. Susiklosčius netinkamai praktikai, kai pirkimo dalyviai piktnaudžiauja jiems suteikta teise ir su kitų dalyvių pasiūlymais prašo susipažinti, kai perkančiosios organizacijos sprendimai jau nebegali būti skundžiami, pavyzdžiui, praėjus metams ar ilgesniam laikotarpiui nuo pirkimo pabaigos, ir siekiant išvengti perkančiajai organizacijai sukuriama

papildomos administracinės naštos, nustatomas 6 mėnesių nuo pirkimo sutarties sudarymo terminas, per kurį kandidatai ar suinteresuoti dalyviai turi teisę susipažinti su laimėjusio tiekėjo paraiška ar pasiūlymu. Šis terminas pasirinktas atsižvelgiant į Įstatymo projekte nustatytą maksimalų 6 mėnesių terminą, per kurį gali būti ginčijamas perkančiosios organizacijos sprendimas sudaryti pirkimo sutartį (pareikšti ieškinį dėl pirkimo sutarties pripažinimo negaliojančia).

Dėl Įstatymo projekto 15, 16, 17 straipsnių. Įstatymo projekto 16 straipsnyje aiškiai ir vienoje vietoje įtvirtinamos pirkimų verčių ribos, pagal kurias perkančioji organizacija pasirenka, kokį pirkimą – tarptautinės vertės, supaprastintą ar mažos vertės – atliks. Atitinkamai tikslinamos ir Įstatymo 15 straipsnio nuostatos. Aiškesnės formuluotės padės išvengti klaidingo Įstatymo nuostatų taikymo ir užtikrinti tinkamą pirkimų atlikimą.

Įstatymas nustato, kad perkančioji organizacija mažos vertės pirkimą atlieka pagal savo pasitvirtintas taisykles, kurios turi atitikti Įstatymo 17 straipsnio 4 dalyje išvardytus reikalavimus. Įstatymo projekte siūloma nustatyti, kad perkančioji organizacija gali savo tvirtinamose taisyklėse nustatyti atvejų, kai tiekėjams nekeliami kvalifikacijos reikalavimai. Atsižvelgiant į tai, kad Įstatymo 33 straipsnio 1 dalyje įtvirtinto reikalavimo patikrinimas dažnu atveju yra formalumas ir pasitaiko atvejų, kad tiekėjai nesugeba pateikti pažymų laiku, nors faktiškai šį reikalavimą atitinka, siūloma įtvirtinti galimybę, o ne prievolę taikyti Įstatymo 34 straipsnio 1 dalį.

Dėl Įstatymo projekto 18 straipsnio. Užimtumas profesinėje srityje padeda integruotis į visuomenę ir yra svarbus veiksnys užtikrinant lygias galimybes visiems. Šiuo požiūriu svarbus socialinis verslas (socialinės įmonės, neįgalųjų socialinės įmonės, aktyvios darbo rinkos politikos priemonėse dalyvaujantys tiekėjai), kurio vienas svarbiausių tikslų yra integruoti į darbo rinką nepalankioje padėtyje esančius asmenis. Be to socialiniu verslu užsiimančios įmonės gali būti nepajėgios laimėti viešųjų pirkimų įprastomis rinkos sąlygomis. Atsižvelgiant į tai ir siekiant teisės akto aiškumo, Įstatymo projekte aiškiai nurodomi kriterijai, kuriuos turi atitikti tiekėjas, norėdamas dalyvauti rezervuotuose pirkimuose.

Dėl Įstatymo projekto 19, 21, 22, 23 straipsnių. Įstatymo projekte, atsižvelgiant į perkančiųjų organizacijų pastabas, tikslinama atviro konkurso pasirinkimo sąlyga – siūloma galimybė jį vykdyti, jeigu pirkimo procedūrų metu nebus atskleidžiama įslaptinta informacija. Siekiant aiškumo ir teisinio apibrėžtumo, Įstatymo projekte aiškiai apibrėžiami pirkimo būdai ir jų atlikimo eiga.

Įvertinus tai, kad būtų tikslinga leisti pačiai perkančiajai organizacijai pasirinkti, ar reikalauti galutinius pasiūlymus pateikti užkljuotuose vokuose, ar sprendimus priimti atsižvelgiant į pirminius pasiūlymus ir derybų protokoluose užfiksuotus sprendimus, Įstatymo projekte suteikiama teisė perkančiajai organizacijai atliekant derybų procedūras reikalauti, kad tiekėjai galutines siūlomas kainas pateiktų užkljuotuose vokuose. Įstatymo projekte taip pat siūloma nustatyti galimybę perkančiajai organizacijai nesiderėti ir sudaryti sutartį su pirminį pasiūlymą pateikusių tiekėju, be to, jeigu tiekėjas neatvyksta į derybas ir (arba) nepateikia galutinio pasiūlymo, perkančioji organizacija tiekėjo pateiktą pirminį pasiūlymą gali vertinti kaip galutinį. Leidžiant perkančiajai organizacijai sudaryti sutartį su pirminį pasiūlymą pateikusių tiekėju, siekiama sudaryti sąlygas išsirinkti geriausią jai tinkantį variantą. Jeigu teikėjas pateikdamas pasiūlymą nurodė tokį variantą, dėl kurio nebėra linkės derėtis, ir jis atitinka perkančiosios organizacijos keliamus reikalavimus, tikslinga leisti perkančiajai organizacijai sudaryti sutartį su tokiu tiekėju.

Dėl Įstatymo projekto 28, 32, 33 straipsnių. Įstatymo projekte aiškiau reglamentuojamas pasiūlymų vertinimas, aiškiai aprašoma, kaip perkančiosios organizacijos turi vertinti pasiūlymą, kai jame yra aritmetinių klaidų, ar kaip elgtis perkančiajai organizacijai, jeigu kelių pasiūlymų ekonominio naudingumo vertinimo kriterijus ar pateiktų pasiūlymų kaina vienodi. Atsižvelgus į praktikoje kylančias problemas, svarbu pažymėti, kad Įstatymo projekte numatomas naujas pasiūlymų atmetimo pagrindas – dėl paraišką ar pasiūlymą pateikusių teikėjo neatitikimo pirkimo dokumentuose keliamiems kvalifikaciniams reikalavimams. Siekiant teisės akto taikymo

aiškumo ir paprastumo, taip pat tikslinama pasiūlymų atmetimo dėl nepriimtinos kainos formuluotė – apibrėžiama, kas laikoma per didele ir nepriimtina kaina (pasiūlyta kaina yra per didelė, jeigu ji viršija perkančiosios organizacijos pirkimui skirtas lėšas, nustatytas ir užfiksuotas perkančiosios organizacijos rengiamuose dokumentuose prieš pradedant pirkimo procedūrą). Siekiant teisės akto aiškumo ir išvengti praktinio jo taikymo problemų, Įstatymo projekte siūloma nustatyti, kad pirkimo dokumentuose nurodyta pirkimui skirtų lėšų suma negali būti keičiama. Kituose prieš pradedant pirkimo procedūras rengiamuose dokumentuose nurodyta pirkimui skiriamų lėšų suma gali būti keičiama, kai perkančiajai organizacijai tiekėjų pasiūlytos kainos, nors ir didesnės, yra priimtinos ir perkančioji organizacija gali pagrįsti kainų priimtinumą.

Atsižvelgiant į tai, kad didžioji dalis pirkimų atliekama elektroninėje erdvėje, Įstatymo projekte tikslinama susipažinimo su paraiškomis ir pasiūlymais tvarka. Ankstesnė vokų su paraiškomis ir pasiūlymais atplėšimo procedūra perrašoma orientuojantis į tai, kad pagrindinė pasiūlymų ir paraiškų pateikimo forma yra elektroninė, o ne popierinė.

Atkreiptinas dėmesys, kad tiekėjų kvalifikacijos tikrinimo institutas Viešųjų pirkimų įstatyme yra papildytas galimybe duomenis, pagrindžiančius atitiktį kvalifikaciniams reikalavimams, prašyti pateikti tik tada, kai išrenkamas pirkimo laimėtojas, o iš dalyvių reikalauti tik deklaracijos. Įstatymo projekte taip pat siūloma numatyti analogišką galimybę pirkimo procedūras atliekant atviro konkurso būdu. Taip būtų mažinama administracinė našta tiekėjams.

Dėl Įstatymo projekto 34, 53 straipsnių. Atsižvelgiant į kituose nacionaliniuose teisės aktuose pakeistus nusikalstamų veikų pavadinimus, Įstatymo projekto 34 straipsnio 1 dalimi tikslinamos atitinkamos nuostatos. Siekiant sudaryti vienodas sąlygas gynybos srities viešuosiuose pirkimuose, kaip ir viešuosiuose pirkimuose, siūloma įtvirtinti pareigą atmesti tiekėjo paraišką ar pasiūlymą, jeigu toks tiekėjas yra padaręs finansinės atskaitomybės ir audito teisės aktų pažeidimą ir jam ar jo vadovui paskirta administracinė nuobauda ar ekonominė sankcija ir nuo tokio sprendimo įsiteisėjimo dienos praėjo mažiau kaip vieni metai.

Atliekant pirkimus ir vertinant tiekėjų kvalifikaciją dažnai kyla problemų, kai pasiūlymą ar paraišką pateikia tiekėjas, kuris netinkamai vykdė anksčiau sudarytą sutartį (pvz., nuolat vėlavo sutartyje nustatytais terminais tiekti prekes, nuolat tiekė sutarties reikalavimų neatitinkančias prekes ir kt.) ar jos neįvykdė. Perkančioji organizacija, įvertinusi tokio tiekėjo pasiūlymą ir nustačiusi, kad jo pasiūlymas laimėjo, yra priversta su šiuo tiekėju sudaryti sutartį jau žinodama, kad yra didelė tikimybė, jog tiekėjas pagal naują sutartį neįvykdys savo įsipareigojimų ar juos įvykdys netinkamai. Įvertinus praktikoje perkančiosioms organizacijoms kylančias problemas, siūloma Įstatymo projekto 34 straipsnio 2 dalies 4 punkte nustatyti teisę perkančiajai organizacijai atmesti tiekėjo pasiūlymą, jeigu per pastaruosius trejus metus pirkimo sutartis su šiuo tiekėju buvo nutraukta dėl to, kad jis neįvykdė pirkimo sutarties ar netinkamai ją įvykdė ir tai buvo esminis pirkimo sutarties pažeidimas arba buvo priimtas ir įsiteisėjęs teismo sprendimas, kuriuo tenkinami perkančiosios organizacijos reikalavimai atlyginti nuostolius, patirtus dėl to, kad tiekėjas sutartyje nustatytą esminę sutarties sąlygą vykdė su dideliais ar nuolatiniais trūkumais. Atkreiptinas dėmesys, kad tuo atveju, kai tiekėjas įstatymų nustatyta tvarka kreipėsi į teismą, ginčydamas pirkimo sutarties nutraukimą minėtu pagrindu, trejų metų terminas būtų skaičiuojamas nuo teismo sprendimo, kuriuo tiekėjo reikalavimas pripažintas neteisėtu, įsiteisėjimo dienos. Jeigu tiekėjas į teismą nesikreipė dėl pirkimo sutarties nutraukimo, trejų metų terminas skaičiuojamas nuo apskundimo termino (30 dienų nuo sutarties nutraukimo) pabaigos. Pažymėtina, kad tiekėjas, manydamas, kad perkančioji organizacija neteisėtai nutraukė sutartį dėl esminio pirkimo sutarties pažeidimo ir tuo pažeidė ar pažeis jo teisėtus interesus, Įstatymo IV skyriuje nustatyta tvarka galės kreiptis į teismą. Tiekėjas turės teisę pareikšti teismui ieškinį per 30 dienų nuo sutarties nutraukimo. Įstatymo projekte siūlomas sutrumpintas ieškinio senaties terminas, nes tiekėjui suteikus teisę savo pažeistas teises ginti per bendrąjį Lietuvos Respublikos civiliamame kodekse nurodytą 10 metų terminą visas procesas užsitęsų labai ilgai ir siūlomas mechanizmas praktikoje neveiktų. Siekiant užtikrinti greitą ir veiksmingą siūlomos

teisės normos įgyvendinimą. Įstatymo projekte siūloma nustatyti, kad perkančiosios organizacijos informaciją apie tokius tiekėjus turėtų paskelbti CVP IS ne vėliau kaip per 10 dienų nuo termino, per kurį tiekėjas gali paduoti ieškinį, pabaigos arba nuo teismo atitinkamo sprendimo įsiteisėjimo dienos. Jeigu tiekėjas kreipėsi į teismą ginčydamas perkančiosios organizacijos sprendimą nutraukti sutartį, jis apie tokį kreipimąsi taip pat turėtų informuoti perkančiąją organizaciją ir pateikti jai ieškinio kopiją su įrodymais, kad ji gauta teisme. Viešųjų pirkimų tarnyba būtų atsakinga už tokios informacijos (sąrašo) administravimą. Siekiant užtikrinti tokios informacijos pasiekiamumą visiems suinteresuotiems viešųjų pirkimų dalyviams, Įstatymo projekte siūloma nustatyti, kad Viešųjų pirkimų tarnyba tvirtina informacijos apie minėtus tiekėjus skelbimo CVP IS taisyklės. Pažymėtina, kad minėtas pašalinimo pagrindas šiuo metu yra įtvirtintas Viešųjų pirkimų įstatyme ir praktikoje pasitaiko situacijų, kai tiekėjas, įtrauktas į sąrašą, negali dalyvauti viešuosiuose pirkimuose pagal Viešųjų pirkimų įstatymą, bet dalyvauja gynybos ir saugumo srities pirkimuose.

Šiuo metu yra susiformavusi ydinga praktika, kai tiekėjai, įrašyti į nepatikimų tiekėjų sąrašus, įsteigia naują juridinį asmenį, vykdančią analogišką veiklą, ir taip toliau dalyvauja viešuosiuose pirkimuose išvengdami atsakomybės už Viešųjų pirkimų įstatymo ar ankstesnių viešųjų pirkimų sutarčių pažeidimus. Siekiant išspręsti minėtą situaciją, Įstatymo projekte siūlytina papildyti privalomus tiekėjo pašalinimo pagrindus – nustatyti, kad perkančioji organizacija iš pirkimo procedūros pašalina tiekėją ir tuo atveju, kai ji turi pagrįstų įrodymų, kad tiekėjas yra įsteigtas siekiant išvengti šio pašalinimo pagrindo taikymo.

Praktikoje perkančiosios organizacijos susiduria su situacija, kai turimi įslaptinti šaltiniai rodo, kad parduodamos prekės ar paslaugos kelia grėsmę nacionaliniam saugumui, tačiau teisinių priemonių, leidžiančių atmesti tokius gaminius pasiūliusius tiekėjus, šiuo metu Įstatyme nėra. Pažymėtina, kad Direktyva 2009/81/EB leidžia sieti tiekėjo patikimumą ne tik su jo įgyta teise dirbti su įslaptinta informacija, kaip yra įtvirtinta Įstatyme, bet ir su įmonės struktūra bei tiekėjo parduodamų prekių ypatybėmis. Atsižvelgiant į tai, Įstatymo projekto 34 straipsnio 2 dalies 5 punktu ir minėto straipsnio 4 dalimi siekiama sudaryti galimybes atmesti nepatikimo tiekėjo paraišką ar pasiūlymą.

Perkančiosios organizacijos susiduria su problemomis, kai dėl kelių eurų ar centų tiekėjo įsiskolinimo jo pateiktas pasiūlymas turi būti atmestas. Pažymėtina, kad dažnai tiekėjai apie tokius įsiskolinimus net nežino, o sužino tik tada, kai atitinkama institucija pradeda skolos išieškojimo procedūrą. Atsižvelgiant į tai ir įvertinus kitų valstybių narių praktiką (pavyzdžiui, Italijos teisinis reguliavimas aptartas Europos Sąjungos Teisingumo teismo 2014 m. liepos 10 d. sprendime byloje Nr. C-358/12 *Consorzio Stabile Libor Lavori Pubblici* prieš *Comune di Milano*), Įstatymo projekte siūloma įtvirtinti, kad tiekėjas būtų laikomas įvykdžiusiu įsipareigojimus, susijusius su mokesčių, įskaitant socialinio draudimo įmokas, mokėjimu, ir jeigu jo neįvykdytų įsipareigojimų suma yra mažesnė kaip 50 eurų.

Įstatymo projekto 34 straipsnio 2 dalies 8 punkte tikslinamas tiekėjo pašalinimo iš pirkimo procedūrų pagrindas, kai tiekėjas atlikdamas pirkimo procedūras nuslėpė informaciją ar pateikė melagingą informaciją apie atitiktą pirkimo reikalavimams. Pažymėtina, kad tiekėjas galės būti šalinamas iš pirkimo procedūros, jeigu jis ankstesnių procedūrų metu nuslėpė informaciją ar pateikė melagingą informaciją ir dėl to per pastaruosius vienus metus buvo pašalintas iš pirkimo procedūros arba per pastaruosius vienus metus buvo priimtas ir įsiteisėjęs teismo sprendimas. Viešųjų pirkimų tarnyba informaciją apie tokius tiekėjus skelbs CVPIS. Įstatymas taip pat pildomas nauju 38 straipsniu, kuriame siūloma nustatyti, kaip skaičiuojamas vieno metų terminas, ir informacijos skelbimo CVPIS tvarka.

Dėl Įstatymo projekto 46, 48 straipsnių. Siekiant išvengti klaidų ir užtikrinti sklandų pirkimų atlikimą, tikslinama Įstatymo 44 straipsnio 4 dalis (Įstatymo projekto 46 straipsnio 5 dalis) – pranešimų skelbimo reikalavimai suvienodinami su skelbimų pagal Viešųjų pirkimų įstatymą reikalavimais. Pažymėtina, kad keičiasi pranešimo paskelbimo data. Pranešimo paskelbimo data bus laikoma Europos Sąjungos leidinių biuro perkančiajai organizacijai atsiųstoje informacijoje nurodyta paskelbimo data, o ne pranešimo išsiuntimo iš Viešųjų pirkimų

tarnybos diena.

Įstatymo projekte siūloma aiškiai įtvirtinti, kad pirkimo procedūrų ataskaita Viešųjų pirkimų tarnybai teikiama CVPIS priemonėmis per 15 dienų nuo pirkimo procedūrų pabaigos, bet ne vėliau kaip iki pirmojo mokėjimo pagal sudarytą pirkimo sutartį pradžios. Ataskaitos reikalavimus ir formas nustato Viešųjų pirkimų tarnyba. Siekiant mažinti administracinę naštą perkančiosioms organizacijoms, siūloma atsisakyti įvykdytos ar nutrauktos pirkimo sutarties ar preliminariosios sutarties ataskaitų teikimo.

Dėl Įstatymo projekto 54, 55 straipsnių. Įstatymo projekte įtvirtinamos naujos nuostatos, reguliuojančios sudarytų pirkimo sutarčių ir preliminarinių sutarčių keitimo ir nutraukimo tvarką, taip siekiant didesnio viešųjų pirkimų procedūrų patikimumo ir skaidrumo. Pirkimo sutarčių keitimo galimybės pagrįstos išaiškinimais ESTT bylose, ypač *Presstext C-454/06* ir *Wall C-91/08*. Jos gali būti taikomos ir viešojo pirkimo sutartims, ir preliminariosioms sutartims. Įstatymo projekte aprašytas pirkimo sutarčių keitimo galimybes bus galima taikyti ir toms sutartims, kurios sudarytos dar iki naujojo Viešųjų pirkimų įstatymo įsigaliojimo. Tačiau pirkimo sutartį galima pakeisti tik jos galiojimo laikotarpiu, o papildomų poreikių atsiradus vėliau, jau turės būti atliekama nauja pirkimo procedūra. Keičiant pirkimo sutartį nereikia atlikti jokios pirkimo procedūros.

Pirkimo sutartį ar preliminarnią sutartį galima pakeisti pagal iš anksto joje numatytas sutarties peržiūros sąlygas, įskaitant kainos indeksavimą, atlyginimų darbuotojams peržiūrą, ir pasirinkimo galimybes, įskaitant sutarties termino, perkamų kiekių, apimtį, objekto pakeitimą. Pavyzdžiui, perkant valymo paslaugas 1 metams, pasirinkimo galimybė gali būti sutarties pratęsimas dar metams. Kitas pavyzdys – valymo paslaugos perkamos 3 metams 2 įstaigoms ir į sutartį įtraukta pasirinkimo galimybė padidinti valomų įstaigų apimtį iki 3 įstaigų per tuos pačius 3 metus.

Taip pat leidžiami neesminiai pirkimo sutarties pakeitimai. Esminiais sutarties pakeitimais laikytini tokie, dėl kurių pirkimą galėtų laimėti kitas tiekėjas ar ekonominė pusiausvyra pasikeistų tiekėjo naudai, ar būtų ženkliai išplečiama pirkimo sutarties apimtis. Esminiais laikomi ir tokie pakeitimai, dėl kurių pakeičiamas bendras pirkimo sutarties pobūdis.

Sąlyga, kad negali būti iš esmės pakeičiamas sutarties pobūdis, turėtų būti suprantama taip, kad darbai, prekės ar paslaugos, kurias numatoma pirkti, negali būti pakeičiamos skirtingais dalykais arba negali būti iš esmės pakeičiama pirkimo rūšis. Pavyzdžiui, jeigu pagal sudarytą pirkimo sutartį buvo perkami šarvuočiai, o keičiant sutartį norima papildomai įsigyti lengvųjų automobilių arba uniformų kariams, tai jau būtų laikoma sutarties pobūdžio pakeitimu. Sąlygos dėl ženkliai išplečiamos pirkimo sutarties apimtį praktinis pavyzdys galėtų būti atvejis, kad jeigu statoma karinės įrangos gamykla, tai sprendimas pastatyti dar vieną tikrai būtų žymus pakeitimas, kuriuo ženkliai išplečiama pirkimo sutarties apimtis.

Galiausia pirkimo sutartis ar preliminarioji sutartis gali būti pakeičiama, kai sutarties šalis pakeičiama nauja dėl bent vienos iš šių priežasčių: iš anksto numatytos pirkimo sutarties sąlygos, tiekėjo reorganizavimo, restruktūrizavimo ar bankroto, perkančiajai organizacijai perėmus pagrindinio tiekėjo įsipareigojimus subtiekejams. Kai tiekėjas pakeičiamas nauju dėl reorganizavimo, restruktūrizavimo ar bankroto, tai naujas tiekėjas (kuris gali būti sukurtas kaip naujas subjektas po reorganizavimo ar tas, kuris įgijo bankrutavusio subjekto turtą po likvidavimo) turi atitikti anksčiau pirkimo dokumentuose nustatytus kvalifikacijos reikalavimus.

Šiuo metu galiojančiame Įstatyme nėra nuostatų, sukuriančių pagrindą nutraukti pirkimo sutartį. Šis trūkumas pašalinamas naujomis Įstatymo projekto nuostatomis, kurios leidžia nutraukti pirkimo sutartį paaiškęjus, kad ji sudaryta neteisėtai ir dėl to priimtas ESTT sprendimas ar ji buvo pakeista pažeidžiant viešųjų pirkimų taisykles. Analogiškais atvejais bus galima nutraukti ir sutartį, kuria keičiama pirkimo sutartis ar preliminarioji sutartis. Be to, nurodoma, kad pirkimo sutartis gali būti nutraukiama ir sutartyje numatytais atvejais bei kitais Lietuvos Respublikos civiliniame kodekse nustatytais atvejais.

Dėl Įstatymo projekto 52, 61, 62, 63 straipsnių. Įstatymo projekte nustatomi tam tikri neesminiai ginčų nagrinėjimo tvarkos pakeitimai. Atsižvelgiant į praktikoje kylančius klausimus,

trumpinami pirkimo sutarties sudarymo atidėjimo bei pretenzijos nagrinėjimo terminai. Taip pat, siekiant išvengti negrįstų pretenzijų, nustatomi atvejai, kada perkančioji organizacija gali pretenzijų nenagrinėti. Įstatymo projekte, siekiant mažinti administracinę naštą perkančiosioms organizacijoms ir tiekėjams, atsisakoma Viešųjų pirkimų tarnybos sutikimų pirkimo sutarties sąlygų keitimo atveju.

Įstatymo projekte atliekamos ir kai kurios kitos Įstatymo pataisos, kurių tikslas yra suderinti Įstatyme ir Direktyvoje 2009/81/EB vartojamas sąvokas, atitaisyti buvusias techninio pobūdžio klaidas ir netikslumus. Atlikus šiuos viešųjų pirkimų, atliekamų gynybos ir saugumo srityje, pakeitimus, viešųjų pirkimų reglamentavimas bus aiškesnis ir tikslesnis.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai, galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Priėmus Įstatymo projektą neigiamų pasekmių nenumatoma. Įstatymo projekto nuostatos sudarys geresnes ir aiškesnes sąlygas įgyvendinti Įstatymą. Įstatymo projekto nuostatomis siekiama skaidresnių ir efektyvesnių pirkimų, viešųjų lėšų taupymo, administracinės naštos mažinimo perkančiosioms organizacijoms ir tiekėjams.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Priimtas Įstatymas įtakos kriminogeninei situacijai neturės. Aiškesnis viešųjų pirkimų, atliekamų gynybos ir saugumo srityje, reglamentavimas sumažins prielaidas atsirasti korupcijai.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Įstatymo nuostatos dėl pirkimų planų skelbimo sudarys geresnes sąlygas tiekėjams iš anksto pasirengti ir dalyvauti pirkimuose, skatins Lietuvos tiekėjus aktyviau dalyvauti pirkimuose.

8. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus būtina pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Siekiant Įstatymo projekte siūlomus pakeitimus inkorporuoti į teisinę sistemą, priimti naujų, pakeisti ar pripažinti netekusiais galios galiojančių įstatymų nereikės.

9. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos įstatymo, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų. Įstatymo projekte vartojamos sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

10. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Įstatymo projekto nuostatos neprieštarauja Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatoms ir atitinka Europos Sąjungos dokumentus.

11. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turės priimti

Viešųjų pirkimų tarnyba pagal kompetenciją turės iki 2018 m. gruodžio 31 d. priimti Įstatymo projekto įgyvendinamuosius teisės aktus.

12. Kiek valstybės, savivaldybės biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti

Priėmus Įstatymo projektą, Įstatymo nuostatoms įgyvendinti papildomų biudžeto lėšų nereikės.

13. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Rengiant Įstatymo projektą nebuvo gauti specialistų vertinimai ir išvados.

14. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas ir sritis

Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą:
„viešasis pirkimas“, „viešojo pirkimo sutartis“.

15. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai
Įstatymas turėtų būti išverstas į anglų kalbą.

Ūkio ministras

Virginijus Sinkevičius